

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . " " 50 "
Negyedévre . . . . . " " 25 "
Egy hónapra . . . . . " " 10 "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többesür
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bővegydíj ma-
don külön beiktatásért 30 kr.

Mikor kezdődik a XX-adik század?

Ez a kérdés most, nagyon alkalom-szerű, mert egyoldalról erre a kérdésre, az igazsággal ellenkező, — tehát hazug feleletet adnak. A hazugság pedig a megszokás által, annyira uralmat vehet az emberen, hogy második természetévé, legyőzhetlen szenvedélyévé válik.

Olvastam valamikor egy regényt — talán Pálfi Alberttől, amely a múlt századi Hóra—Gloska-féle oláh lázadás rémségeit s ezekben a császári katonaság gyanus részvétét rajzolva, Hasenfratz cs. kapitány alakjában, a természeté, szenvedélyé vált hazugságot személyesíti meg s azt mondja róla: „oly klasszicitással hazudott, hogy utoljára maga is elhitte, hogy igaz.“

Talán Hasenfratz kapitányok önmagukból is fejlenek, mert hazugságuknak valamely meghatározott célja van: fedezni akarják gyávaságukat s kielégíteni haszonlesésüket s ily cél által aztán szentesítve vélik aljas eszközüket? . . . Talán ilyenek célban, eszközökben — korunk számanélküli Hasenfratzai is? . . . Lehetséges; mert enélkül szinte lehetetlennek tartanók az emberi jellemnek ilyen süjjesését, bemocskolását. Inkább azt véljük azonban, hogy ilyen karrikaturákká azok az emberek válnak, akik bármely, — de semmiesetre sem menthető oknál fogva, ha mi stekinté fnynek hódolnak annyira, hogy

saját eszecsékjük szerint gondolkozni, saját lábukon járni feleslegesnek tartják, bálványukra esküsznek s porbahajolva rebegik: „Ő mondta!“ Azután utánok rebegi a hozzájuk hasonló, vakon hódoló sereg, mint szentirást, a mit a nagy Buddha mond; még ha az az aritmetika megdönthetetlen örök igazságával, az egy-megegy — kettővel, merőben ellenkezik is,

Hagyjuk el ezuttal ez előzménynek politikai vonatkoztatását s ne mondjuk, hogy hazánkban az ennek érdekeit napról-napra feladó kormánypart tagjai az országházban s követők kívül a nagy politikai társadalomban, azok, akik a tekintélyek iránt oly vakhódolattal viselkednek, hogy ezek hazug jelszavait, országboldogtalantó ámitásukat önmagukra hazudják és esküdznek, hogy csak azok által és általuk lehet szabad, független és boldog a magyar Haza és Nemzet. Ezek felett az események kérelhetetlen logikája szerint alakuló meghamisíthatlan közvélemény, érdemszerint ítél már és fog is ítélni Hanem vonatkoztassuk amaz előzményt arra a kérdés felől hamisan ítélőkre, a mit cikkünk elébe czimképpen kiirtunk: „Mikor kezdődik a XX-ik század?“

E tiszta, világos kérdésre ugyanis oly feleletet adnak még most is nagyon sokan, ti: a huszadik század már ez év első napjával elkezdődött, hogy önkénytelenül

azt kell mondanunk, mely szerint az ezt állítóknak még az „egy-megegy“ legkezedtelegesebb számtani igazság iránti érzék is egészen hiányzik s amikor állításuk igazolására a pápa és a német császárra hivatkoznak, alárendelik a számtani örök igazságot, az egyházi és világi hatalom tekintélyének; magukra hazudják — és ami még rosszabb, mert ezzel az igazságtól sokakat eltérítenek: másokra is reádisputálják a számtani lehetlenséget.

De hát mutassuk is meg annak a tekintélyre hivatkozó, megcsökönösödött, nemis tévedésnek, hanem merev vitatásnál fogva hazugságnak rögzített állításnak tarthatatlanságát.

Egy új század be- vagy nem állásáról van szó. Mi a század? . . . A század nem más, mint számegység amely előáll száz egyév részegységéből, mert száz külön-külön év, vagy hat tíz év-egység lefolyása és betelése által válik teljes századegységgé — egy évszázad.

A keresztyén egyházi időszámítás, amelyet elfogadott a művelt világ, Krisztus születésétől indul ki, tehát, miként az a születési tény, a kiinduló időszámításnak első évét kezdte, ennek első évszázada sem 99, hanem 100 év leteltével vált egy évszázad-egységgé és a második évszázad is a 101-dik évvel kezdődött: azonképpen a XIX-edik évszázad se 1899-czel, hanem az 1900-adik év lejártával

Mikor még nem volt hid a Dunán.

A »Debreczen« eredeti tárczája.

A század huszas éveinek vége felé kezdett tulajdonképpen lendülni a pesti társasélet, akkor kezdtek itt-ott nagy ritkan magyarul szólni a szalonokban, akkor terveztek magyar színházat a híres, nyakas alispán, Földváry Gábor és Fáy András, a táblabíró-regényíró, és akkortájt alakult a magyar tudományos akadémia, amelynek első alakító választmánya 1827. nov. 30-án ült össze a nádor, mint pártfogó és Teleky József gróf, mint elnök vezetése alatt.

A pesti szalonoknak legnépszerűbb embere akkor Széchenyi István gróf volt, a kinek nevét először 1825-ben, a pozsonyi diétán kapta szárnyára a hir szellője, akkor, midőn felsőbükk Nagy Pál egy tudós társaság alapítását hozta szóba, a gróf felállt és 1 évi jövedelmét, 60 ezer frtot, ajánlotta a hazafias célra.

A fiatal huszárkapitány törve, alig beszélt magyarul, de ez a mondása mégis minden magyar szívhez utat talált és utána minden magyar a szívébe zárta.

Széchenyi István nyilvános szereplése tulajdonképpen itt veszi kezdetét. Ettől a perctől kezdve azután mindig tervezett, mindig nagy eszméket forralt agyában ez a lángeszű titán s a szalonokban is, míg mások udva-

roltak, táncoltak, fecsegték, s meg-megállt az ablakmelyedésbe, összevonta sűrű szemöldéit és mogorván nézett ki a szűk, szegényes utcákra:

— Milyen kicsiny, milyen hitvány ez a város és ah milyennek szeretném én látni! — sóhajtott föl gyakran s azután beszélt barátainak lelkesen, lángoló tekintettel büszke palotásokról, gyönyörű középületekről, parkokról, a melyeket ő mind látott lelki szemével s a melyek mind álltak már képzeletében.

— Der Stefi ist ein Narr! — mondogatták gyakran öreg, podagras urak, a kik a bécsi kongresszus idején élték fénykorukat.

Minek is lett volna itthon fáradsággal, munkával létesíteni valamit, mikor ott volt a ragyogó szép, nagy Bécs, a hol mandegyük urnak megvolt a palotája.

Az a generáció volt ez, a kiknek a papái Mária Terézia nagyasszonyunk édesgető politikája idején osztrák mágnaslányokat vezettek oltárhoz.

De Széchenyi azért csak álmodozott tovább, mint álmodik minden nagy ezme hőse, a kinek életében töriskoszoru és halál után babér jut osztályrészül.

Igy álmodott egy hideg márciusi éjszakán is a kőji Komáromy Györgyné szalonjában, míg a szomszéd teremben az akkor még egészen fiatal Wenckheim Béla vezette a contredanset.

Az utolsó volt az abban az évadban, a 12-dik óráútés már hamvazó szerdát hirdette. A jeges márciusi szél foszlányokra tépte a felhőket és bőszt sivitással sepert végig a nagy pusztaságon, mikor Széchenyi több fiatal emberrel lért az utcára.

Az egyik aggodalmasan megcsóvalta a fejét:

— Ejoye, ejnye, a jég aligha nem megindult, hogy jutok én át Budára?

— Talán lehetséges lesz még — mondta Széchenyi — elki érünk a partig.

Beláthatlan sötétség fedte akkor még a Dunapartot, ahol csak néhány alacsony ház volt bennök egy-két rácz pek, gyanus kinézésű korcsma, a melyekből tambura-hang zengett ki és ha az ajtót kinyitották, fojtó, nehéz levegő áradt szét.

A jég a Margitsziget tájáról nagy táblakban uszott lefelé és a parton gunyasztó ladikos fjesóvalva fogadta a fiatal urat:

— Hm, hm, verfluchte G'schicht . . . mormolá egyre-másra.

De az illetőnek át kellett menni, hogy nagynénjének egy levelet vigyen át, melyet vidéken élő, rendkívül szigorú jagyatya küldött általa.

Széchenyi, aki legalább tizenöt évvel idősebb volt az átmenni akaró ifjunál, rámondult a révészre:

— Menni fogsz . . . én Széchenyi István Értetted?

válak teljessé s így a XX-ik század a z 1901-dik é v v e l k e z d ő d i k. Az első év kezdő — a századik pedig befejező éve az évszázadnak.

Minden további mutogatás nélkül el kell tehát fogadnia annak, aki a számtani egységgyet igazságnak — és pedig minden gyarló emberi tekintély felett álló örök, megdönthetetlen igazságnak tartja, hogy a XX-ik évszázad az 1901-gyel kezdődik, miként dedunokáinkra tartozólag a harmadik ezer év is nem a kétezredik év beálltával, hanem annak betelésével, vagyis a 2001-dik évvel veszi kezdetet.

Mindazok időszámítása, akik az egységgyet arithmetikai igazsága ellenébe, akármi tekintélyre hivatkoznak, avagy önmagok akarának tekintély lenni azzal, hogy ezt a beállott évet, nem a XIX-ik század végső évének lenni állítják, bolott az 1900-ik év számában még benne is van az évszázadot jellemző 19 szám, mely mellett a két, tizes és egyes számjegyek helyén álló, zérus ezek hiányát vagyis a század betelését fejezi ki: a legkönnyebben észrevehető hazugságnak ütök fel és ilyennek akarnak feleltetni másokat. Pedig ily hamis próféták nagyon sokan vannak s itt — Debreczenben is napról napra ütök fel fejüket, hol «Imre bácsi» hol «Molcsányi» hol «Baczoni» név alatt.

Megbocsátanak az illetők, hogy mivel magok kiírták nevüket részint a «Debreczeni Ellenőr»-ben, részint a «Debreczeni Protestáns Lap»-ban — én is kiírtam. Jogász emberek mind, tehát ismerik a jogi tételt: «Volenti non fit iniuria.»

A nevezettek másodikika — M — a tiz és száz alakulása feől kétséget támasztó nevetéses arithmetikával dolgozik; a harmadik — B — pedig az időszámításban, az egy — meg egy felbe — ev. ref. és jogtanár létére — hamis isteneket — pápát, császárt állít s mindamellett, hogy a történelmi c h r o n o l o g i á t tartja jogosultnak a kérdés megfejtésére, önmagával ellenkezésbe jön, s midőn a khronológia, ha történelmi is számokon alapszik: mégis a számtant egészen számúzi az időszámításból.

Számot vetett-e az ur saját reputációjával? ... Meggondolta-e azt, hogy e város lakosságának tulnyomo többsége az ő s kollegiummal egyetemben, még mindeddig nem hódolt meg s felebb becstüli a gondolkodás szabadságát ugy egyházi, mint világi téren is, mintsem azt alárendelje akár papai, akár császári tekintélynek ... Vagy számot vetett-e azzal, hogy ha az emberiség keresztyén időszámítással elő egyik töredéke pl. a római

Ezt a nevet akkor már mindenki ismerte.

A revész eloldta a ladikot, meggyújtotta a lámpát — és a csákja után kapott.

Es akkor megkezdődött az a kétségbeesett átkelés, amelyről régi öregek irtozatos dolgokat tudnak mesélni.

A ladiknak recsegve, ropogva ment neki egy-egy jégtorlasz, majd egészen elborították a hullámok. A halál ezer rémséges alakban ólalkodott a mélyseges vizen és a szegény fiatal ember kezeit kétségbeesetten tördelve, átkozta magát, hogy megengedte, hogy Széchenyi, a haza reménye, büszkesége vele erre az utra válalkozzék,

— Inkább tett volna velem skármít a Grosspapa! — Jajgatta az ifju.

Széchenyi pedig ott gubbaszkodott a ladik orrában, Egyetlen arcizma sem mozdult és szemöldeit összevonva, épen olyan álmódólag tekintett a recsegő, ropogó jégtablakra, mint a Komárominé szalonjának ablakából le, a szennyes utcára.

— A fiatal emberben az ifju gondatlan temperamentum egy pillanatra mégis urrá lett s akasztófahumorról szólt oda a grófnak.

— Talán Stefi bácsi most is palotákat épít?

A gróf az ő sajátos komor mosolyával

katholikusok a pápa nyomán, — a másik pl. a lutheránusok, a luth. német császár iranti hódolatból tegnapelőtt már elkezdtek a XX-ik századot: a minden ilyenfajta emberi tekintélyen felülemelkedő reformátusok pedig a következő év első napjától számítják azt, az időszámítás arithmetikai igazság világossága szerint: sokkal nagyobb zür-zavar támad a khronológiában azzal a bitang évvel, mintsem oly könnyedén lehetne elsiklani felette? ... s vagy egyik vagy másik meghamisítja a történelmi khronológiát ... de ezek a hamisítók éppen nem a számtani örökigazságot vallók, hanem az emberi tekintélynek, a megozófolthatatlan igazság ellenében is hódolók — lesznek ... A történetet az emberek csinálják, de az igazság nem csinálódik, hanem mint tőkély, miként az Istenség öröktől fogva való — és örökké létezik.

Az emberek — nem véve ki sem a pápát, sem a császárt — emberi gyarlóság alatt állanak s emberi célból emberileg cselekesznek, tehát bizony nem is csalatkozhatlanok. Nem vizsgálva a német császár ambiciózus intencziót, hanem csak a jubileum indokát keresve: azt találjuk, hogy a zsidók, a kik először jubiláltak — egészen nemes vallásos-erkölcsi célra tették ezt; de a midőn a nyugoti keresztyén egyházba a pápaság fénykorában — gondolom VIII. Bonifáczius behozta, — már a vallásos célnál több volt benne a hatalmi cél nyomatéka s talán legtöbb az anyagi haszonlesés.

Tekintsünk el azonban árnyoldalától s nézzük csak a fényes oldalt, vallásos-erkölcsi értékét — a bűnbánatot s az ezt követő bűnbocsánatot: már mint ilyen alkalom, az alkotuló század végén elkövetett bűnök bocsánatával csakugyan átmenetnek tekinthető jubileumi év, hogy a hivek megtisztulva lépjenek át az új századba.

Tehát a bucsu, bűnbánat és bűnbocsátás helyes értelmezése szerint is nem kezdő éve, csak előkészítője egy lelkibekében elkezdendő új századnak.

Ha XIII. Leó pápa nem ilyennek tekintené — csak fajtálni tudók tévedését, mert a jubileumot megnyithatta volna, a mi felfogásunk erelmében s eleget tehetett volna, mint öregember, ambiciójának, a kinek bizony nem bizonyos, hogy megérhet-e még egy évet, a nélkül, hogy ellenkezésbe jöjjön az arithmetikával ő is.

Valóban ideje is volna, hogy az időszámításban fenyegető zavar elhárítása tekintetéből ne emberi gyarló tekintélyek, hanem a tökéletes igazság győzedelmeskednek!

— a. — r.

mosolygott s egy pillanatra elsimult a két mély ráncz homlokáról:

— Véletlenül nem azt — de lánchidat! — viszonzá — nagy, erős, állandó hidat, a mely Pestet Budával össze kösse, hogy ne kellessen ilyen butául kioldódni minden tavasszal.

Nem érem én azt meg! nyögött a szegény ifju, aki már teljesen át volt azva a jeges víztől. Reggeli hat óra volt s éjfél óta kioldott már a revész a jégtorlaszok közt.

Hetet harangoztak a ráczvárosi görögtemplomban, mikor végre partot értek.

Széchenyi még a nap elmondta több hangadó mágnásnak az éjjeli rettenetes utazást és közölte velök az állandó hidtervet.

Ezinte neveték, később mindinkább hódított az eszme, — de bizony sok víz elfolyt a dunán mg Széchenyi terve valóva lett és a pompás hid elkészült.

A fiatal ember azonban, aki vagy husz évvel élte túl Széchenyit, családi körben még unokáinak is számtalanszor eldicsekedett vele hogy a lánchid eszmeje azon a borzalmas éjszakan a jégtorlaszok között fogamzott meg a legnagyobb magyar agyában, mikor a Komáromné estelye után átkísérte őt Budára.

D'Artagnan.

Debreczen, január 3.

A delegáció ülése. A magyar delegáció tengerészeti albizottsága tegnap — jan. 2. — d. e. 10 órakor tartott ülésén beható tárgyalás alá vette a tengerészeti kormányzat előirányzatát.

Ez alkalommal igen széles vita indult meg s feltűnt az a szokatlan kritizáló hang, a mely kormányparti reszről is bírálat tárgyává tette azokat a céltalan kiadásokat, melyeket Goluchovski már tavaly megpendített és az idén is nyomatékosan hangsúlyozott.

Számos delegátus, köztük Thoroczkay Miklós gr. és Rosenberg Gyula ezeket a nagy költségeket oly kérskedelmi politika érdekében, a mely még nem is létezik, hiábavalónak mondták és Rosenberg határozati javaslatával fölkérni óhajtotta a kormányt, hogy terjessze elő a jövőben tervezett hajóépítkezéseknek részletes tervét és költségvetését, hogy a delegáció tájékozást szerezhessen arról, hogy meddig akar még a tengerészeti kormány menni; de hat a többség — Magyarország érdekére tekintettel (?) — Rosenbergnak ezen jogos indítványát leszavazta.

A költségvetés a bizottságban. A képviselőház p é n z ü g y i bizottsága Falk Miksa elnöklésével tartott tegnapi jan. 2. ülésében, melyen a kormány részéről S z é l l miniszterelnök, L u k á c s László pénzügyminiszter és F e j é r v á r i b. honvédelmi miniszter, továbbá G r o m o n államtitkár volt jelen, folytatta az 1900-ik évi költségvetési előirányzat tárgyalását, illetőleg tárgyalás alá vette a h o v ó d e l m i t á r c z a 1900-ik évi szükségletét. Előadó S z e r b György volt. Következő ülést tárgya a vallás és közoktatásügyi tarcza költségvetési előirányzata lesz.

A kvóta emelés oka. Miért kellett a kvóta Magyarország terhére már most emelni, a K. É. a következő, kissé fantasztikus dolgot közli:

Két okból feltétlenül szükséges volt, hogy a kvótát már most emeljék; az egyik a tisztí fizetések emelése, a melybe osztrák reszről csak úgy egyeztek bele, ha a kvótaemelés folytán a költségöbléteből Magyarország az eddiginél nagyobb hányadot visel. Tényleg az idei közös költségvetésben a katonatiszti fizetések jelentékenyen felemelt előiránnyal szerepelnek. A második ok jelentékenyen súlyosabb természetű és előreláthatólag csak a jövő évben fojza éreztetni hátrányos befolyását.

A hadügyminiszeriumban ugyanis a jövő évre új á g y u k és l ö v ő s z e r e k beszerzését tervezik. A terv nem új, keresztülvételét a két kormány akadályozta eddig. Különösen az osztrák kormány vonakodott az új költségbe belemenni, és megtagadta hozzájárulását mindaddig, míg a kvóta Magyar ország rovására nem emeltetik föl. Az ügy ezen stádiumában F e j é r v á r y Géza báró honvédelmi miniszter egy expedienst ajánlott, melynek megvalósítása kétségtelenül nagy örömet keltehet volna az országban. A miniszter ugyanis azt ajánlta, hogy az új á g y u k a l a m a g y a r h o n v é d s é g l á t t a s s é k e l, u g y, h o g y a s z ü k s é g e s u, á g y u k a t a m a g y a r á l l a m m a g a s a j á t k ö l t s é g é n s z e r e z t e v o l n a b e.

Ezt a tervet legfelsőbb helyen nagy tettséssel fogadták, azonban ugy a közös hadügyminiszter, mint az osztrák kormány ragaszkodtak ahhoz, hogy az új á g y u k a k ö z ö s h a d s e r e g r é s z é r e s z e r e z t e s s e n e k b e. És tényleg hosszú huzavona után ily értelemben történt a döntés. Az utóbbival kapcsolatban került föl a vezérkar közössé tétele, a melyre nem lett volna szükség, ha a honvédség saját agyukkal rendelkezett volna. Így történt, hogy az ágyukat is elvették tőlünk, de a költségöbléteket is velünk fizetetik meg. Az új ágyuk beszerzése 100 millió forint b a f o g k e r ü l n i.

KÜLFÖLD.

A német császár újvi beszéde. A német császár nemcsak abban mutatja meg a közfelfogástól eltérő rendkívüliségét, hogy ezt a beállított évet már a XX. század kezdetének proklamálja, hanem hogy az emberiség érdekét általában, a nemzetekét és köztük a maga német nemzetének érdekét is a lefegyverzés egyetemes óhaját is felredobva: a 19. század utolsó felének a nemzetek életerejét felemésztő borzasztó militarizmusát — a szerinte kezdetet vett — új századba beviszi és ezt tartja a német nemzet legfőbb feladatának. Újvi beszéde ebben a célban megcsontosodott akaratát fejezi ki úgy, mintha a szeretet és békeség Istene is vele egyként akarna s csak azért adta volna a német császárnak a hatalmat, hogy egy új századot már kezdetében egészen katonai jellegűvé tegyen s a nép erejét, munkáját után való szerzeményét, az új haditervek nevelésével ezen bálványának vigye áldozatul, legkevésbé sem véve számot arra, hogy a súlyos anyagi viszonyokat az ő birodalmának népei is annyira érzik, hogy ez áldatlan áldozatnak ellene is mondhatnák. Beszéde tartalma különben rövid kivonatban következő:

„Az új század első napja hadseregűket, vagyis fegyveres népünket hadi jelvényei köré gyülekezve térdre állva látja a hadak ura előtt. Es bizonyára, ha valakinek van különös oka, ma meghajolni Isten előtt, úgy ez a mi hadseregünk. Egy pillantás lobogóinkra megmagyarázzák azt, mert a lobogók megtesztelik történelmünket. Az önkök dolga, uraim, hogy az új században is fentartsák és tanúsítsák a régi tulajdonságokat, melyek által eleink nagygyá tették a hadsereget. És miként nagyatyám a szárazföldi hadseregért, épp úgy fogom én hadilengérszetemért rendületlenül folytatni s keresztüvinni a reorganizáció művét, hogy ez is egyenjoguan álljon száraz földi haderőm oldalán és általa a német birodalom a külföldön is képes legyen a míg el nem ért helyet kivívni. Mind a kettővel együttesen remélem, hogy ebben a helyzetben legyenek, hogy szíriárd bizalommal Isten rendelkezésében megvalósíthassam I. Frigyes Vilmos mondását: »Ha a világban valamit el akarunk dönteni, a toll nem fogja azt megtenni, ha a kard ereje nem támogatja.«

A pápa az angolokhoz. A pápának kedvenc eszméje az, hogy az angolokat meg lehet nyerni a kath. egyháznak. Most is vatikáni körökben azt beszéltek, hogy a pápa új ekciklika: fejezett be, melyet az angol egyházhoz intéz és mely folytatása az első »Ad anglos« című híres enciklikának. A pápa az új enciklikában a protestáns theologusok érveléseit erőlködik halomra dönteni és új okokat hoz fel, melyek azt vannak hivatva bizonyítani, hogy az anglikán egyháznak, különösen az ugynevezett ritualista töredéknek kötelessége viszáterrel a római egyház kebelébe.

A cseh községek sztrájkja. Mint a Narodny Listy jelenti, Január 1-én 57 cseh város és több mint száz község az ugynevezett átutalt hatakörben, vagyis az allami adminisztráció körüli teendőkre nézve beszűntette tevékenységét.

A háború.

Miért fáj a foguk az angoloknak Transzvála?

Erre a kérdésre felel meg egy brüsszeli tudományos folyóirat, egy modern tudomány — a statisztika számadatai szerint. A számadatok a pretóriai francia konzul 1898. évi jelentéséből valók, megbízható képet adják Transzvál gazdasági értékének s érthetővé teszik Anglia foglalási törekvését. Transzvál bevitele 1883-ban alig haladta meg a 9 millió frankot, ez a szám 1896-ig 352 millióra emelkedett, a legutóbbi két év alatt lehanyatlott 266 millióra.

E visszaesés oka a nyugtalan politikai viszonyokban keresendő. A vasutak bevételei

is apadtak. A holland-délafrikai vasúttársaság melynek vonala 1147 kilométer hosszú, 1898-ban csak 65 millió frankot vett be az előző évi 75 millióval szemben. A kivétel 1895-ben 8,5 millió kilogrammot tett, 1889-ig emelkedett 51,5 millióig.

A délafrikai köztársaság legfőbb kiviteli cikke a kőszén, 1898-ban 38,773 tonnát szállítottak el belőle. Transzvál kőszene még a gyémántnál is drágább kincsnek jelent ennek az országnak. A kőszén szállítása már eddig is élénk hajózási forgalmat keltett s remélhető, hogy Transzvál hova tovább az afrikai vasúttársaságok fő kőszén szállítója lesz.

A kőszénbányákban 1899. január 1-én 391 fehér ember foglalkozott s 6901 néger. 1898-ban körülbelül két millió tonna szenet termeltek Transzválban, melynek értéke 14 millió korona. A bányauzem tudvalevőleg az ország főjövedelmi forrása; a szénbányákon kívül a gyémánt- meg aranybányák a legjelentékenyebbrök s nagy jövőjük van a réz, ezüst és ólombányáknak. A gyémánt-termeles értéke 1,098.250 frank volt 1898-ban, az aranyé pedig 406 millió, 115 millióval több, mint az előző évben. Az aranytermelés után elért tiszta nyereség 155 millió frankot tett 1898-ban, melyek összeg legnagyobbrészt európai részvényesek zsebébe vándorolt.

A természeti kincseknek ilyen országáért természetesen érdemes áldozatokat hozni s föl is teszik Angliáról, hogy tudja, mit cselekszik. Az anyagi áldozatokat meg csak elbirnák valahogy az angolok, de a háború véraldozatai... Amikor ez a réz nem ismer személy válogatást s most újabb néhány olyat is követelt a mely az angol társaságot a legfájdalmasabban érinti. Csak nemrég esett el az új főhadvezér, Roberts lord fia a csatateren. Újabb jelentések szerint pedig Salisbury lord miniszterelnököt, a ki most vigasztalhatatlan fájdalommal elhunyt hitvesét gyászolja, újabb megrendítő csapás érte. Fia, Salisbury Edward Cecil lord elesett a Mafking körül való harcokban. Ez a két haláleset az angol arisztokrácia körét már maga mélyen lesújtotta, ha az eddigi többi áldozatokat és az ezután esendőket nem tekintenek is.

Most ugyan az angol lapok ismét diadalról adnak hírt, ami Colesbergnél történt volna, ha ugyan ez is valamely jelentéktelen csetepatévá nem zsugorodik össze. A Daily Mail rendsburgi levelezője megerősíti French tábornoknak Colesbergben Jan. 1-én kivított diadalát. Tegnap hajnalban — így szól a tudósítás — a tüzéség kezdte meg a barcot. A burok erősen viszonzták a tüzelést. Két órai tüzelés után a Hotschiss-ágyukat és a burok ágyuját elhaggtatták. Az előbbieket az angolok elfoglalták. A többi ágyukat a burok megmentették és azután észak felé visszavonultak. Az angolok számos élelmiszert tartalmazó kocsit vettek el az ellenségtől. Veszteségük egészen jelentéktelen. Jelenleg megszállják Colesberget.

De ellenben ugyancsak angol lap, a Standard jelenti, hogy a keleti harctéren Buller tábornok nagyon nehéz helyzetben van. A körülzárt és megerősített dombok láncazata áll előtte, melye 16 mérföld hosszúságú területen a Tugla mentén sorakoznak. A dombokat erősen megszállva tartja az ellenség, mely nagyon erős állásokban van és sánczai sűrűn meg vannak rakva ágyukkal. A folyó most igen megdagadt. E körülmények közö a várható ütközést a legkeményebb és valószínűleg következő ményekben legjelentősebb lesz az egész háborúban.

A burok pedig mindennap bombázzák Ladysmithet az Isim-Bulvana hegyről.

A Delagoa-öböl ügye is mind nagyobb izgatottságot kelt, mert általánossá válik a meggyőződés, hogy Anglia valamikor s a kotttervez, mert más képp már nem tud magán segíteni mintha Transzvál a tengerőtől teljesen elzárja, mert, mint az angolok mondják, a burok a Delagoa-öbölön át kapnak hadszereket.

Azonban ehhez más hatalom is szólhat

még, a mely, hogy ténynyé váljék megis akadályozhatja.

Az Echo de Paris ugyanis határozottan állítja, hogy a francia kormány amaz annektáló végyak következtében, melyeket Anglia a Delagoa öblöt illetőleg tanusit, parancsot adott a tengerészeti szakosztály vezetésének, hogy hadihajóival a madagaskári Tolia öbölbe induljon. Tolia 3 napi távolságra van Laurencó Marquestól. Ezt az intézkedést hivatalosan azzal indokolják, hogy Mosambiqueből ottani munkások hadidugárut szállítanak Laurencó Marquesbe.

HIREK.

Ügyvédek a debreczeni főispánnál.

A debreczeni ügyvédi kamara választmányának több tagja az ügyvédi kar megkérdése és hozájáruása nélkül azt a helytelen szokást követi pár év óta, hogy hivatalból és minden különösebb alkalmi ok nélkül új év reggelén tiszteleg a debreczeni főispánnál s kedves egészségére kívánván az éjszakai nyugodalmat (esetleg, ha trüszent ő méltósága; azt is) boldog új évet kíván mind közönségesen. Ha ezt az ott megjelenő egy pár ügyvéd (: mert a választmány több tagja elvi okokból tüntetőleg elmarad :) a saját nevében, saját hasznára és veszélyére cselekszi: semmi szavunk hozzá. Elvégre is senki magán dolgaihoz semmi közünk s a debreczeni főispán elég szeretetre méltó magán ember és nagy ur ahhoz, hogy legyenek őszinte tisztelői s lekötözött hívei. S akár hálaérzet, akár valami kilátás vezérli a buzgó új-évi gratulálókat; a jó kívánatok aradozását egykönnyen elzipelni bajos dolog is volna.

Hordár, lapkihordó, postás, kéménykotró, kézbesítő je entkezik e várva-várt napon arany szegélyes bilétájával s jól is teszi, ha kifizeti magát ez a csekély üzleti befektetés. Ugy él a szegény ember, ha mozog.

De kérdjük: mit keres az ügyvédi kar új év napján a főispánnál?

Tudunkkal a főispán egyáltalában nem is tényezője az igazság-ügynek; a törvényhatósági közigazgatás élen áll ugyan, mint kivenezett állami hivatalnok s a kormány bizalmasa, de állása függetlenségét — bármily méltósága legyen is az egyébként — még csak összehasonlítani sem lehet az ügyvédi állás függetlenségével. Az ügyvédi kamara a társadalom legfüggetlenebb elemeinek központja s a mi debreczeni ügyvédi kamaránk három nagy vármegyének (Szabolcs, Jász-Nagy-Kun-Szolnok és Hajdu) önálló jogtudósait s a közélet egyénileg teljesen korlátolt munkásait egyesíti kebelében; míg a debreczeni főispán hatalma csak Hajdumegyére s Debreczen közigazgatási gépezetére szorítkozik.

Tisztelgett a kamara egyidejűleg Feilitsch és Lipich uraknál is? mert ezek is a kamara területén alkalmazott főispánok? Csodálatos, hogy a szabolcsi és szolnoki főispán méltóságával összes jó kívánatait csakis a debreczeni főispárra tékozolja a három vármegye ügyvédeiből alakult kamara legalázatosabb választmányára.

Epen arra a főispárra, ki tettekel bizonyította már igen rézen, hogy az ügyvédi kar tagjait csak akkor veszi szamba, ha hű kormányparti kortesek; s akármily jó ügyvéd legyen valaki: irgalmatlanul keresztül gázol rajta, ha vele ellentétes politikai álláspontja van.

Az ügyvédi kör függetlenségének s a véleményszabadságnak e kérielhetetlen ellenségénél mit lábatlankodik az ügyvédek hatalmas testületének választmányára? S ha már ott voltak, kérdjük: tisztelgett-e viszont a kamaránál a főispán ur? Mert három vármegye ügyvédi karának kamarai elnöke és egy főispán az allami élet funkcióiban legalább is egyenrangú tényezők. Legalább így kellene lenni.

De ha az ügyvédi kar maga is ily szolgál kész kedveskedésekkel s merőben fölszemes bókollással hajhászsa az apró hatalma-

sok kegyeit: ne csudálkozzunk, ha a nagy hivatású kar tekintélye oda hanyatlik, hogy még a bírósági iktató is előre várja a fiskális köszönését. Lesz alkalmunk e kérdést illetékes helyén, a kamarai közgyűlésen is fölvetni, mert ideje volna az ügyvédi karnak fölszabadulni abból a nyomasztó helyzetből, melybe hű mameluk előkei jutatták.

Egy ügyvéd,

kinek nevében „nem gillt” az ujcvi köszöntő.

Előfizetési felhívás.

Az új év alkalmából felhívjuk olvasóinkat, pártunk tagjait, hogy lapunkat támogatni meg ne szünjenek. Egyetlen lap ez Debreczenben, amely bárkinek megmondja az igazságot s a közügyek felett szigorú, de igazságos kritikát gyakorol. A ki csak egy kevésé foglalkozik a közügyekkel, az be fogja látni, hogy egy független, szókimondó lap Debreczenben nélkülözhetlen. — Ép azért kérjük a közönség támogatását, a melyet harmincz év óta egész teljességében kiérdemeltünk. — Lapunk előfizetési ára a régi.

* **A városházáról.** Az öreg városháza falai közt most kettőzött erővel halad a munka. Megfeszített erővel dolgoznak a tisztviselők, hogy az évi zárlat pontos legyen, s a számonkérészek, melyet gróf Dégenfeld főispán szokott tartani, mindent readben találjon. Különösen nagy a buzgalom a számvevőségnél, a hol a hol a múlt év finanziaális kimutatását készítik főszámvevő felügyelete alatt.

Átalakítások a bűnügyi osztálynál.

A rendőrség bűnügyi osztálya mint említettük, a III. rendőrség székházában rendezkedik be. A rendezkedés néhány napig eltart, mert az épület első emeletén több szükség szerint alakítanak át. Míg az átalakításokat be nem fejezik, a bűnügyi osztály tisztviselői két kis szobába szorultak. Természetesen bajosan ment így a munka, mert a felek kiszorultak a folyosóra, melyet szintén átalakítanak, úgy hogy a tiszt üres ház a belső részében átalakul. A kerületi kapitányságnál, mivel a kihágási és bűnügyeket elvették tőlük, kevesebb volt a forgalom.

* **Megsemmisített közgyűlési határozat.** Debreczen város közgyűlése mint tegnap megirtuk s ma részletesebben irhatjuk, szept hóban elhatározta, hogy a tornaegylet péterfia-utcai épületét megveszi s a mellékhelyiségeit egyszer és mindenkorra használat céljából átengedi. A belügyminiszter tegnap érkezett leiratában tudatja a várossal, hogy a határozatnak azon részét, mely a megvétel kimondja, helyben hagyja ellenben a határozatnak azt a részét, hogy a tornacsarnokot s a mellékhelyiségeket a torna-egylet részére egyszer és mindenkorra átengedi — megsemmisíti még pedig az okból, mert a zás-vevés létrejötté folytán az a telek a város törzsvagyona s az úgy kezelendő, mint a város más vagyona vagyis arra nézve a város rendelkezési joga feltétlenül fenntartassék s így nem lehet azt a jelentékeny értéket képviselő városi vagyontárgy használati jogát és az efeletti rendelkezést minden ellenszolgáltatás nélkül a tornaegyletnek átruházni, mert ez a közönség érdekeit sérti és a köztárgy kezelésének elveibe ütközik.

* **A hűséges szolgálat jutalma.** Debreczenben 1898-ban is, 1899-ban is két-két mezőgazdasági cselédet és munkást tüntetett ki emléklappal és pénzjutalommal Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter — egy helyben buzamosabb idő alatt tanusított hűséges, szorgalmas szolgálatért. Simoffy Imre kir. tan. polgármester vasárnap délelőtt a városi tanács, a debreczeni gazdasági egylet tagjai s általában a gazdasági közönség, köréből nagy számban megjelentek előtt nyújtotta át a földmivelésügyi miniszter elismerésének jeleit Lós Andrásnak, a ki most a törzsménes teli tanyájának felügyelője 24 év óta szolgálja Debreczen városát; és Kovács Lászlónak, a ki 25 év óta juhászgazdája Hidvéger Mihály gazdálkodó birtokosnak. A polgármester kiemelte a beszédében, hogy a magyar törvényhozás és a kormány szívében viseli a munkások javának, boldogulásának előmozdítását is, — s e szokásba hozott jutalmakkal épen úgy méltányolja a szegény embereknek példaadó becsületes magaviseletével szerzett érdemeit, mint a hogy kiüntetni azokat az urakat, a kik az ipar, kereskedelem, közoktatás, szóval a közélet különböző terein emelkednek ki polgártársaik közül. A két egyszerű munkás meghatottan mondott köszönetet az elismerő oklevélért, a melyet ők — ahogy Lós András uram kifejezte — buzditó családi kincs gyanánt fognak hagyni maradékról-maradékra és hálásan köszönték meg a 10—100 korona jutalomdíjait.

* **Az ördögös ember, vagy a homokkerti kincskereső.** Már bizony valami ilyenfajta járható Burján Mihályék házában a fizonomiája különben nem volt valami ördögös természetű, hanem a viselkedése az már bizonyára az volt.

Bőbeszédűséggel elmonda ugyanis, Burjannának, hogy még csak halvány sejtelmük sincs arról, minő óriási kincs van elrejtve a szobájuk egyik sarkában. „Ama híres Dáriusénál is több lehet — úgy bizony! Még a muszkák rablása idejében 49-ben rejtették el, de ő neki olyan varazsbatalma van, hogy csekély díjazásért elő tudja csalni a pénzt.

Nem kell ahhoz valami nagy tudomány csak tizenkét szentelt miligyertya, egy üvegpohár, abba egy ötös bankó, két arany gyűrű, (ezeket látta Burjannának az ujján) az meg ha akad még itt-ott egy kis ruhanemű, nagy-kendő, vagy egyéb kaczat.

Burjanné lépre ment, odsadott az ördögös embernek amit kért, — ki némi kis hókuszpókuszot csicált, s a bűvszereket rejtő üvegpoharát hátrabagyva eltávozott, az mondván, hogy neki most még tizenkét utcát kell bejárnia, meét mig azt nem teszi, nem sikerül a dolga.

Burjanné ebbe is beleegyezett, azután várakozott, számolgatta magában, hogy egy utcát, két utcát, három utcát... de mikor már néhány hosszú órák múltán megunt az utcazárás számlálsát, megnézte a bűvös poharat.

Bizony hiányzott abból az öt pengő is, a két arany gyűrű is, de az ördögös ember ezenkívül elvitt egy nagy kendőt, egy paraplet is, a tizenkét száll miligyertyáról nem is szólva...

Burjanné mit tehetett mást, feljelentette az ismeretlen csalót, kit most keres a rendőrség.

* **Vigyázzunk a fillérekre!** A fillér a koronának századrésze, decz. 31-ig igen titkos szerény életet élt, senki sem látta sehol sem fordult meg, de a hiányát sem igen érezték. Amde a kötelező korona számítással egyidejűleg — mint tudjuk — életbelepett az új postatarifa is, a mely a levelezőpár árát a külföldi forgalomban (tehát Bécsre nézve is)

két krajczarról öt fillerre emelte fel. — Ha tehát valaki régi levelezőlapot ír olyan külső országba, a hová eddig 2 kros levelezőlapot irhatott, a bélyeg mellé ragaszson még egyfilleres bétveget, mert különben a címzetek büntetést fizetnek, a mit a legtöbben nem igen szívesen tesznek.

* **A debreczeni országos vásár január 8-án a hétfőn veszi kezdetét s a következő rendben tartatik:** Hétfő, kedd, szerdán lesz a bőr gypju, méz, dió, továbbá toll, iparczikkek, gabona és terményvásár. Szombaton és vasárnap sertésvásár. Vasárnap és hétfőn lóvásár. Hétfőn es keddön baromvásár.

* **Öngyilkos gazdász.** Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy Ruzsics Lajos gazdasági gyakornok Silveszter éjszakáján szíven lölte magát. A szerencsétlen fiatal embert most a közkórházban apolják, a honnan ma délután kérdezősködtünk állapota iránt. — A válasz az volt, hogy válságos s hogy aligha fog életben maradni.

* **Egy pofon, a mely ugyancsak csatant.** Egy kellemetlen arcú, de elegánsan öltözött ficsur tegnap este példátlan szemtelenséggel fixirozta a korzón jó fél órán keresztül egyik városi hivatalnok feleségét es leányát. A két hölgy bármint akarta is, nem tudott védekezni. Ha átmentek a kistemplom felőli részre, a ficsur ott termett, s ment utánuk.

A mama, a ki maga is szép asszony, nem tudta tovább tűrni a fixirozást, karon fogta leányát s mentek hazafele. Egy pillanatra úgy tűnt fel, hogy a pakfon lovag nem követi őket. Megkönnyebbülve siettek végig a Kossuth-utcán. Pár percz múlva azonban kétségbeesve láttak, hogy a lovag ismét üldözi őket.

A szép asszony körül nézett, nem lát-e ismerőst, a ki megtanítaná a gazembert. Szerencsétlenségére senki sem járt akkor az utca jobb oldalán. A Patay ház előtt már oly szemtelen lett a ficsur, hogy megszólította a hölgyeket.

— Pardon kérem, szabad önökhöz csatlakoznom.

Gyors lépésben sietett a két hölgy előre. Nem tudtak módot találni, hogy megmeneküljenek a szemtelen tolokodótól.

A menekülés magára vonta a tulsó oldalon egy városunkban általánosan ismert fiatal ember figyelmét.

Megdöbbenve konstátálta, hogy azt a két hölgyet ő nagyon is ismeri, a fiatal leánnyal tanzolt is egy pár balon.

Elfutotta a harag.

— No hát ez mégis szemtelenség attól a nyomorulttól gondolta magában. Várj majd megtanítalak én.

Átsietett az utca tulsó végére, s mikor a pakfon gavallér harmadszor szállította meg a hölgyeket, hirtelen olyan pofont kapott, a melynél nagyobb alig képzelhető el.

A hölgyek pedig nyugodtan mentek tovább az erős karok kísérete mellett.

* **Kutbaugrott a gyermekével.** Hajduböszörményi tudósítónk írja: Takacs Zsuzsánna Léway Andrásné hétfőn éjszakán két hónapos esacsemőjét Erzsébetet ölébe véve az iskola-utca 2626-ik szám alatt levő lakásukon az udvaron levő kutba ugrott. Mire észrevették tettét, mindketten a vízbe fultak. Az asszony férje hajnali 3 órákor künn volt az udvaron, a felesége kendőjét a kut kaváján látta, erről vette észre az öngyilkosságot. — Az asszony régóta elmebajos volt, két év óta orvosi gyógykezelés alatt állt. Kétségtelen, hogy elme-zavarban követte el szörnyű tettét.

* **Tűz.** H.-Böszörményről írják: A Fodor utcán özv. Molnár Istvanné tulajdonát képező nadasház kigyuladt. — A házban Lengyel Sándor napszámos ladik. Ez időben csak a gyermekek voltak otthon, kik a liltól a g

a hazvégenél levő csutkarakás körül gyufa-
fal játszottak, mitől a csutkacsomó
lobbot vetett s a tűz innen a háztetőre csa-
pott fel. A háztető egy részét sikerült a tüzet
oltó embereknek lehuzni: a padlásou volt
háziesszközök azonban megsemmisültek. — A
vizsgálat folyik.

* **Az ev. ref. egyház presbiteriuma**
a f. évi decz. hó 26 n. el nem intézetti ügyek
tárgyalása végett f. 1900 január hó 4-én
Csütörtökön d. u. 3 órakor másodszeri meg-
hívásra gyűlést tart, melyen az egyházi tör-
vények 30 §-a értelmében a jelenjövők több-
sége határoz. Erre a gyűlésre az illetéket
meghívja az enőkség.

* **A múlt év nevezetesebb halottjai.**
Gróf Apponyi György, gróf Apponyi Albertnek
atyja. Csemegi Károly a magyar büntetőjog
első kodifikátora. Perczel Mór, a szabadság-
harcban tábornok, Perczel Dezsőnek, a kép-
viselőház enőkének nagyatyja, a szent-tamási
hős. Baró Liphay Béla, a szabadságharcban
honvédszár főhadnagy. Schuster Konstantin,
váci püspök, aki híres volt rendkívüli taka-
rékosságáról s a megtakarított összegeket jó-
tékonny, kulturális és egyházi alapítványokra
hasznalta fel. Szász Domokos, ref. püspök. —
Radó Kálmán, a dunántúli ág. ev. egyház ke-
rület felügyelője, volt vas megyei főispán. Dr.
Mihalovics Géza, az anatomianak európai hí-
rű buvára, budapesti egyetemi tanár. Silber-
stein Ötvös Adolf, számos kri ikai mű írója.
Teleszky Istvan, volt igazságügyi államtitkar,
Boross Mihály, a magyar népies irodalomnak
egyik legrégebb képviselője, a külföldiek közül;
Bunsen, a spektra-analízis (színelmézés) világ-
hírű feltalálója. Faure Felix, a francia kö-
ztársaság volt enőke, Risztics Jován, Szerbia
diplomátája.

* **Desewffy-falva.** Lele község képvise-
lőtestülete legutóbb tartott közgyűlésén egy-
hangulag elhatározta, hogy kegyurának, Des-
ewffy Sándornak, a csanádi püspöknek sok-
szor tapasztalt nagylelkősége iránt erzett há-
lája megörökítésének emlékére. Lele község
névét: Desewffy-falvára változtatja. Ezen
határozatát Csanádvarmegye törvényhatósága
a belügyminiszterhez terjeszti föl. Határozatát
azzal is indokolja, hogy több Lele van az
országban, s e miatt sok tévedés történik a
postai küldeményekkel.

* **A görög kath. karácsony** alkalmából
dr. Wolafka Nándor vál. püspök ur ó melto-
ságának kegyes engedélye folytán a róm. kath.
templomban, a f. hó 5. és 6-ika közötti éjjel
12 órakor gör. kath. istentisztelet fog tartatni.
Papp Bertalan, debreczeni m. kir. államvasuti
üzletvezető-ségi irattartozató.

* **Sorshuzás és sorozás.** A folyó évben
megtartandó fősorozáshoz az előkészületek a
városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya
által befejeztetett úgy, hogy a sorshuzás folyó
hó 10-én délelőtt 9 órakor a városház nagy-
tanácstermében meg fog tartatni. A folyó évi
sorozások pedig márczius hó 23 tól 28-ig tar-
tatnak. Mire az állításköteles ifjak figyelme
felhívatik azzal, hogy a kik még összeírásuk
vegett nem jelentkeztek, sürgősen jelentkez-
zenek.

* **A levelező közönség támogatására.**
A nagy közönség tájékoztatására ismétellen
megirtuk, hogy újévtől kezdve új postai
értékcikkre kerültek forgalomba. — Az új
értékcikkre korona és fillérekben vannak
számítva. Egyben azt is tudatjuk, hgy az ajánloti
levél ára két és fél krajczárral azaz öt fillérrel
megdrágult. Most egy ajánlott levélért harminczöt
fillért kell fizetni. Minden levél ajánlása díja 25
fillér és ezen kívül a helybeli levélért hat
a vidékiért 10 fillér fizetendő. A régi bélyegek
azonban meg érvényesek. A pénzfeladásra
szolgáló postautalványt csakis úgy fogadják
el; ha azon a kitüntetett érték koronákban
van kiszámítva.

* **Parkasok által szétépett asszony.**
Vaskóh közleében, a bihari havasok szaka-
dékai között, a dus rengetegben vadászokra
lestek a minap a püspökségi uradalom erdő-
őrei. Tátongó hasadékok mellett, sziklakba
vált szük övényen vitt az utjuk a vadon

közepébe. Hárman baladtak egymás mögött:
két erdőőr, meg az uradalmi csász, mindnyá-
jan fegyverrel. A mint egy keskeny kanyar-
ulóhoz értek, a közeli sűrűségből farkasok
vad üvöltése hallatszott feljűk, mire sietve
megtöltötték fegyverüket és a hang irányába
igyekeztek. Az irtatlan sűrűből, erre 3 hatal-
mas ordas menekült el. Először szembenéztek
a bestiák üldözöklél, aztán ijedt futással
törtettek odább a fagyron. Az erdőőrök két-
szer lőttek a fenevadak után, de nem találtak.
A farkaskaland után, keresztülgázolva a térdig
havon, elnéztek a helyre, honnan a vadak el-
iramodtak. Rettenetes volt, a mit itten láttak.
Valóságos vértapokban feküdt egy női hulla
alsó része. A törzs, a kez, a fej hiányzott a
tetemről, a mely körül szétmarcangolt véres
testrészek heverték a pirosra festett hóban. A
szerencsétlen, a ki oláh parasztságonyuak
látszott, a farkasok tépték szét, melyeket java
lakmározásuk közben lepték meg az erdőőrök
a kik galyakból ágat rögtönöztek és a hulla-
részeket azon vitték be Vaskóhra. A szeren-
csétlen halottat még nem agnoszkálták.

* **Gyilkos verekedő.** Aradról írják:
Becsey Antal - gyilkos gyógszertar laboránsa
orósen becsipve állított be a Korona kávé-
házba es mindenkibe belekötött. Mikor aztán
kijöttek a kávéházból, verekedésre került a
dolog. Az egyikük, Nagy Béla cserepező kést
rántott elő és Becseyt hasba szurta. Becsey
ittas állapotban egyideig észre sem vette a
szurást, csak hazafelé mentében a Szabadság-
térén, Földment Bund Árpád orvoshoz, a ki
elállította a vérzést és a súlyosan sérült
Becseyt a közkörházba szállította, a hol Be-
csey a sebébe belehalt. Babeszkú rendőrszét
és Köller vizsgálóbíró az agónia beállta előtt
kihallgatták, de még akkor is mámoros volt
és még azt sem tudta, ki szurta meg. Nagy
Belát, bár tagadja a gyilkosságot, letartóztá-
ták.

* **Egy löportorony veszedelme.** Temes-
váron az ottani katonai löportorony körül teg-
napelőtt és tegnap éjszaka gyanus alakokat
látott az őrség. Az egyik alak át akart mászni
a kerítésen, hogy megközelítse a löportornyot,
de az őrtálló katonán rálőtt. A lövés nem
talált, az ismeretlen alak pedig társával együtt
elmenekült. Az őrszemeket megkettőztették, a
vizsgálatot pedig a rejtélyes ügyben megindí-
tották.

* **Köd és sár.** Hetek óta már így tart.
Mintha a házak lehelnék ki, köd ömlik el
mindentűt. És szétfolyik az utcákban és be-
levész minden, ház, utca, ter... Az ember
pedig ödög bizonytalanul, tétován és
köhög. Mert soha annyi megholt ember, mint
most. A nedves, ködös levegő beveszi magát
az emberbe és úgy átutítja, hogy szinte
czammogva megy. Minden lépésre egy köhög-
gés, bosszantó. Acsikorgó, hideg, tiszta téli
idő; ez az ideál most. Legyen hó is és pirul-
jnak ki az arczok a hideg, csipős levegőn.
Ehelyett azonban köd, alaktalan, szétfolyó
köd mindenűt és hozzá sár. Szivre, lélekre
ránehezedik e köd és sár nyomán támadó
sivár hangulat, az ember pedig szidja a le-
vélhordót, háziszolgát, a kik még mindig bol-
dog újévet kívánnak. Ezek fo ly t a n te-
hát a legaktuálisbb dolog ma nem a bur-
háboru, a német tengerészeti törvény reformja
s a XX. század, hanem a gummicipő, vagy
magyarul kalucsni. Ez a zseniális találmány,
amely legékezzsőbb bizonyítéká a fokozatos
fejlődés teoriájának. Kezdetben földtaláltak a
harisnyát, hogy ne legyen sáros az emberi
láb, később a cipőt, hogy ne fedje sár a
harisnyót. És legutóbb találtá föl a furfangos
emberi elme a kalucsnit a cipő tisztaságának
megóvása véget. Nagy n valószínű, hogy a
legközelebbi jövőben a kalucsnik tisztaságát
védő egyesület lábzsákot fog feltalálni hason-
ló célzattól. Hanem addig még csak lélek-

telenül, de kalucsniban röjjük a sáros asz-
faltot, ha ugyan a meteorológiai intézet hama-
rosan nem küld valami reményfakasztó és
sárszikkasztó szagat.

* **Agyonlőtte a fiát.** Szomorú újéve
volt az idén a csanád megyei Tompán
a Mihajlovits családnak. Új év napján
hazajött a legnagyobb fiu, a 23 éves Mihaj-
lovits Gyula. Alig hogy megmelegedett, odaál-
lott az apjához a rendes kéréssel:

— Óreg, pénzt!

Az apa, csak hogy a fiu ne maradjon
nyűgöl otthon, akart is egy kis pénzt adni, de
a fiu nem volt azzal megelégedve. Szüleivel,
majd a testvéreivel feleselni kezdett, majd
kést rántott elő e szavakkal:

— Megölök valakit közületek!

Szurkálni kezdett a késsel és az öcs-
csét, Mihajlovits Emitt öt helyre megsebezte.
A heves jelenet alatt az apa épp vadászatra
készült; a töltött vadászfegyver is a vállán
volt. Az apa figyelmeztette Gyulát;

— Vigyá z. fiu, nem látod, hogy puska
van a kezemben?

A késelő fiu erre apját mellen ragadta,
Az apa és a fiu között dulakodásra került a
sor. Dulakodás közben a vadászfegyver elsült
és a fiut szíven találta, úgy hogy az ször-
nyet halt.

Az apa azonnal önként jelentkezett a
csendőrségnél. Az ügyben a batonyai járás-
bírótság folytatja a vizsgálatot.

* **Halálos ítélet végrehajtása Bécsben**
Hummel Juliánna napszámosnő, ki öt éves
gyermekét halálra kínoztá, az országos törvény-
szék udvarán tegnap kivégezték. Hetven év
óta most történt először, hogy a cászarváros-
ban asszonyt végezzenek ki. Tegnap tudatták
vele, hogy kegyelmi kérvénye elutasítatott.
Nyugodtan fogadta egvelőre az értesítést: de
később nagy izgatottság fogta el s az egész
éjet álmatlanul töltötte. A lelkész, ki utolsó
utjára készítette, hasztalan vigasztalta. Foly-
vást azt hangsúlyozta, hogy ő ártatlan és
ferje a bűnös, gyermeke halálában.

Mikor reggel bementek hozzá, összeesett
és elvesztette eszméletét. Ketten fogták meg a
ügy vitték a vesztőhelyre, hol csak igen cse-
kely számú közönség volt jelen. A bitó alatt
az utolsó percekben visszanyerte eszméletét s
szivreható zokogásban tört ki.

— Ártatlan vagyok! — mondá. Férjem
volt a bűnös!

A jelenet oly megrázó hatású volt, hogy
a jelenlevők is könnyeztek. Ezuán a hóhér
rőriden végzett vele. Majd a halál konstata-
lása után a pap rövid imát mondott, mely
után az szomorú jelenet véget ért.

* **Bányalég robbanás.** Nagy szeren-
csétlenség történt a somogyi köszémbányában.
Halmi Boldizsár és Rumbach Józsefbányászok
a 15-ik szint II-ik emeletén rombantással vol-
tak elfoglalva. A levegőt előzőleg kipróbálták
és azt normálisnak találták, d. u. 5 órakor
azonban a levegő meggyuladt és a két banya
munkás ruházata azonnal tüzet fogott. — A
bányalég robbanás nem ölte ugyan meg őket,
de testük tele lett égési sebekkel. Még idejé-
ben kimentették őket a lángok közül és be-
szállították a pöcsbányatelepi közkörházba.
Sebesülésük életveszélyes.

* **Eltűnt végrehajtó.** Halász Ágoston
állami végrehajtó Oapán magmérgezte magát.
Halász hanyatott mult után csak nemrég ke-
rült Pápára. Fiatalabb éveiben technikus volt,
aztán vegyeszettel foglalkozott, majd később
a fenyegetészetre adta magát és valószínűleg
ebből az időből marad még birtokában a gyil-
kos méreg. A boldogtalan ember sűrűn járt
társaságba, de arczáról lerit az oletuntség
Karácsony első napján még vigan sörözni
látták, sőt ez a szórakozása belenyult a késő
éjjeli órákba is. Reggel már ho-szu-utczai
lakásán halva találtak. Az orvosrendőri vizs-
gálat kiderítette, hogy cziánkali-mér. ezés ölte
meg az eltűnt embert.

* **A magyar kir. szabadalmi hivatal.**
Tallódi Lajos és Kis Sándor mindkettő vertesi
születésű jelenleg debreczeni lakosoknak sza-
badalmat adott egy gyufa s k a t u l y á r a.

Istenben megboldogult királynénkról Erzsébet királyné gyufa skatulya védjeggyel. Ezen gyufa skatulya tizekét államra van szabadalmaztatva. Mint értesülünk feltalálók az 1900. évbe január hó 15-dikén Debreczenben megkezdik készítését. Hír szerint eddig már három magyarországi gyáros akar feltalálókkal szerződni, hogy a gyufát ők lennének hajlandók bele szállítani. Feltalálók csakis úgy akarnak belemenni, hogy a gyufa kiindulása Debreczen legyen; tehát ha a szerződés bármely gyárossal megtörténik az 1900. év január hó 15-dikétől bárki rendelhet Erzsébet királyné gyufát Debreczenből, mely lefogja szorítani az eddig forgalomban levő gyufákat.

* **Gyászjelentés.** Szomorodott szível tudatjuk felejthetetlen jó fiam, hű testvér, unoka és unokaöcs néhai Frenclli Józsefnek folyó hó 2-kán reggel 7 órakor, életének 15-ik évében 6 havi súlyos szenvedés után történt csendes elbunyat. Kedves halottunk földi részei folyó hó 4-ikén délután 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint, Cserepes-utca 12-ik szám alatti lakásunkról, a Szent-Anna-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. Végtisztességtelre rokonainkat, ösmerőseinket szomorodott szível meghívjuk. Debreczen, 1900. január 2. Banatos edes atyja: Frenclli Gyula; gyermekei: Jolán, jegyese: Pigler Lajos; Gyula Margit, Dezső, Mariska, Béla, Nagymama: Özv. Tótszegi Jánosné szül. Simon Zsuzsanna és gyermekei; továbbá nagynénjei, nagybátyjai közeli és távoli rokonok nevében is. Béke poraira!

* **Sorsolás** A budapesti politikai Egyesület Nagy Jótékonyági Sorsjátékanak első huzasa 1900 évi január hó 4-én csütörtökön az újjvárosi háza ülési termében megtartatik. A szerencsekerek már a legközelebbi napokban a tartalomdus számokkal felszereltetik s pont este 8 órakor, az illetékes hatóságok közreműködésével az első huzásnak érdekes színjátéka elejét veszi, melyhez vendégek és megtekintők szívesen meghívottak. Azonban még az első huzási nap folyamán sincs elkészve, magát a hat főnyeremények egyikére, mely csütörtökön kisorsolásra jut, biztosítani, mivel sorsjegyek (egy korona árban) a huzásig kaphatók.

* **Első Leánykiházasítási Egylet m. sz.** Mult évi december hóban 1233 jutalek rész irattatott be és nászjutalekok fejében 54,271 kor, 36 fil. fizettetett ki. 1899. évi január 1-től december 31-éig beírt összes jutalek részek száma 15,271 és a kifizetett nászjutalekok összege 524,203 kor 40 fil. Az intézet fenállása óta nászjutalekok fejében 5,779,290 kor, 60 fil. fizettetett ki. 1899 decz. 31-én a felügyelő bizottság dr. Alexander Bernat egyetemi tanár enkölete alatt tartott evzarlati vizsgálata alkalmával a következő vagyoni-állományt állapította meg. És pedig: 1. Befektetés 2 budapesti házba 1,511,308 kor. 50 fil. 2. Takarékpénztári betétekben 1,596,751 kor. 24 fil. 3. 4 1/2 % elsőrendű záloglevelekben 1,801,660 kor — fil. 4. Kötvényköcsönökben 153,839 kor. 18 fil. 5. Pénzkészletben 18,604 kor. 56 fil. Összesen 5,112,163 kor. 48 fil. Debreczen és Hajdumegye vezérképviselője **Baum Miksa** Miklós-utca 11. szám.

Színház.

* **A baba.** Audran bajos babája, ezuttal a kátyuba jutott műsor megmentése végett, **Perényi Margit** volt, a ki éppoly aranyosan nevetett, tánczolt, dalolt és simult az ő szép Lancelot Kallaija karjaiba s vele együtt éppoly zajos tapsokat aratott, mint egykor a legke vesebb Babák egyike, Kaposi Jozsa.

Azonban nehez volt felednünk Locsarekné és Szentes vaskos komikumát; Sziklayt pedig a szerepébe beugrott Környei nem is akarta feledtetni s játékát, legtöbb helyütt nekét is csak markirozta.

Egyébként az előadás számos rövidítéssel s pár karbeli ingadozással szerencsésen lezajlott. A Halmi testvérek tanczát háromszor is

megújrazták, tanujelét adván annak, hogy itt a ballett iránt erős érzék szunnyadozik, különösen a felsőbb régiókban.

A színházi habitűek mostanában azt imádkoznak, vajha a társulat minden tagja meggyógyulna, hogy rendes és biztos műsorhoz juthassunk s a magukban véve nagyon méltánylandó beugrások véget érjenek.

— a — a.

Színházi műsor.

Szerdán »A« bérletben Don Caesar de Bazan.

Csütörtökön »B« bérletben ujdonsággal először: A menyem. Vigjáték 3 felvonásban Pénteken »C« bérletben másodsor: A menyem.

Szombaton »A« bérletben: A tévedt nő (La Traviata). Opera 4 felvonásban. Verdítől.

Vasárnap jan. 7-én két előadás: délután 3 órakor félhelyárral: Liliom Klári. Eredeti népszínmű 3 felvonásban; este 7 és félórákor bérletszűnetben: 1000. év. Történeti látványos színmű. Irta és zenéjét szerzette: Verő György.

Részeg emberek alkonya.

Sapellier és Tibeaud orvosok a párisi orvosi akadémia tagjai szerumot találtak ki az alkoholizmus ellen. A szerumot alkoholizálókba költöztették. A szerum által beoltott emberek minden szeszese ital iránt undort éreznek.

A tizenkilencedik század alkonya egyben a részeg emberek, a mámor alkonya is. A huszadik század már nem fog ösmerni semmiféle szeszese italt s rémségesen józan unokák fognak csak beszélni majd, részeges nagypapákról.

Az utolsó regalebértől, az utolsó koresmárossal s az utolsó részeg emberrel, tisztán csak a muzeumok számára engedélyezett spirjtuszban fogják mutogatni.

Az államok kötelezővé teszik az alkohol elleni beoltást, akár csak a védhímlő injekciókat s a valami méneseiben külön istállókat rendeztek be deliriosos lovak számára.

Bornak, sörnek, pa inkának hire-hamva sem lesz s szigorú büntetés mellett elrendeltetik, sőt szigorúan ellenőrzetik, hogy a szőlőt mindenki héjában fogyaszssa el, sőt hogy a gazdag termés bünre ne csábítsa a szőlősgazdákat, filokxera tenyésztésre telepeket rendez be az állam s a földművelésügyi miniszterium a mostani szőlőoltványok helyett filoxera embriókat fog szétosztani díjmentesen és közigazgatási uton.

A koresmákat, bodegákat, bezárják s a koresma tulajdonosok mostani szeszkimérők nyugdíj biztosítékkal s szép fizetéssel járó hatósági beoltogatókka fognak kineveztetni, a kik hivatalos esküt tesznek arra, hogy legalább féveenként az oltó körzet területen lakokat rendszeresen beoltogtják alkohol elleni szerummal.

A szeszfogyasztási adókból eddig befolyt jövedelmén az államok vízműveket, vízvezetékeket létesítenek s az Akadémia pályadíjat fog kitűzni a víznek vegyi uton minél nagyobb mennyiségben való gyártásának egyszerűsítésére. (Valóságos akadémia stylus.)

A sambre szeparék átalakították népkönyvtárrakka s a czáklakereket az általános vizadó beszédővé fognak kineveztetni. Mert adó nélkül régi dolog, hogy nem boldog a magyar.

Úr-ási átalakuláson fog keresztülmenni a világirodalom s a bennünket közelebből érdeklő magyar népköltészet. A görög-római mithológiában deronizálva leszen az öreg Bachus a színházak műsoráról a tudományos színházak repertoírjába vándorol át Zo »Páncsa« c. dramája, a melyet szakszerű magyarázatok és világtörténelmi ismeretek nélkül senki meg nem ért, de általában a többi szindarabok is erősebb cenzúra alá fognak véetni, mint a mostani bourgyözelmekről szóló angol áviratok. A magyar népdalok a közmórának megfelelőleg fognak átalakítani s az így átalakított dalszövegeket a

közoktatási miniszterium ingyen kiadásokban fngja terjesztetni a nép közl. Ezek közül az ugynevezett morális dalok közül mi bemutattunk néhányat. Például:

ad nótam Rézreg vagyok . . .

Józan vagyok rózsám, mint a hal
Aki vizet iszik soha meg nem hal.

Továbbá a közvetkező:
ad nótam Iszom borl, iszom sört

Soha mást nem iszom én
Ket oxigént egy hidrogént,
. . . vegyesen stb,

ad nótam A hajnali csilag ragyog, mégis a korcsmába vagyok.

A hajnali csilag ragyog
Hej de szörnyen józan vagyok. stb.

Petőfi költeményeinek legközelebbi di-zkiadásában már ilyen forma javaslatokkal jejennek meg a költemények:

H O² és szerelem
Ez a keitő kell nekem.

Béláthatalan következményei lesznek Spellier és Thibeaud francia orvos urak szerum beoltásában. S a mint már fennebb emelivé volt az utolsó részeg embert a muzeumokban fogják spirjtuszban mutogatni. És nem lesz a teremtett nap alatt ennél több részeg ember.

Ha csak a muzeumok teremőrei le nem isszák a preparált részeg emberekről a spirjtuszt.

(sz.)

Egyház és iskola.

A jezsuitizmus alkonya Franciaországban. Franciaország is kezd már kiabrándulni a jezsui izmusból. Az utóbbi évek alatt minden téren felütötte a fejét ez a csunya rém s elég sok bajt okozott Franciaországnak, azokkal a cunya zavarokkal, a melyket a Dreyfus-perrel s a roalista összeesküvésekkel támasztott. A francia kormány megunta végre azt a klerikális roalista izgatást, a mely az ország biztonságát egyre veszélyezteteti és most radikális eszközökhöz nyúl a béke biztosítására. A francia rendőrség kinyomozta, hogy ennek a rendezavaró és államellenes agitációnak főfészkéi a jezuíták s az asszumpcionisták kolostorai. A kormány most veget vetett ezeknek az üzelmeknek, a mennyiben házmotozókat tartott e szerzetek kolostoraiban s elkobozta a titkos agitáció pénz-alapjait.

Mint a Figaró közli, az asszumpcionistáknál végzett házmotozás alkalmával lefoglalt jegyzőkönyv egyebek között azt mondja, hogy egy czellában 1,800,000 frankot találtak, a melyeket agitációs cizelokra használtak. Ugy hirdik, hogy a francia kamarában indítványozni fogják a jezsuiták kiutasítását. Mindenki átlátott immár a szűz s tisztába jött azzal, hogy ezek a hazát an rendek kész szolgálai minden reakzionarus törekvéseknek. A francia fiatalság, maga is akcióit indított a jezsuiták ellen; a kamara egy minapi ülésben pedig Fourniere szoczialista képviselő mondott el borzalmas dolgokat azokról a visszaélésekről, a melyeket Turinaz nancyi püspök az árvainézetekben és kolostorokban leplezett. Elmondott a Fourniere, hogy a Jó pásztorhoz címzett kolostorban borzasztó módon sanyargatják a szegény arva leányokat. A leányok legnagyobb része dolgozik, varr, sző vagy kézimunkát vegez, de a kolostor egy krajczárt sem fizet érte nekik; sőt ha munkaképtelennékké lesznek, egyszerűen kiteszik az utcára.

A büntetések mindenféle neméről, a hosszú kopáltatásról és botütésről stb. Fourniere olyan dolgokat mondott el, hogy Gayraud abbé maga is szigorú megtorlást követelt a bűnösökre. A le mansi kolostorban, mondotta.

azután egyebek közt Fourniere, egy szegény mellbeteg fiúnak a fejét nedves rongyokkal kötötték be úgy, hogy a szegény fiu nemsokára meghalt. Egy másik intézetben egy beteg leányt piszkos hulladékba mártott kegyeret adtak. Az ilyen intézetekben a halandóság természetesen igen nagy, de ezt titkolják s a mi nagy baj, a hatóságoknak nincs joga, hogy az intézetek dolgaiba beavatkozzék.

A Fourniere által elősorolt visszaélések dolgában nemsokára parlamenti ankét ül össze. — Ime, ilyen a jezsuita pápistaság, s mégis a protestantizmust szereti úgy tünnetni fel, mint az állami és társadalmi rend felforgatóját. A francia kormány és a francia társadalomnak a jezsuita pápistaság ellen intézett eme megtörő intézkedéseire csak azt mondjuk: *debuisset pridem!*

A 2000. évben

elő nemzedékben mindaz hussá és vérré fog válni, a mit manapság még sokan fölöslegesen tartanak. A mint napjainkban természetesen találjuk, hogy egy tiszta ember napoként mosakodik, abban az időben nem fogják megérteni, hogy lehetnek valaha emberek, a kik szájakat és fogukat nem vetették a naponta gondos ápolásnak. A testi ápolásnak fontos részénél most általában a «KOSMIN» nevű alatti ismert száj- és fogvizet használják, mely ez üdíti a szájat, erősíti a foghúst és épségben tartja a fogakat.

Egy palack, mely sokáig eltart, 1 ft. kapható gyógy-szertárakban, jobb drogua- és illatszertárakban. — Vezérképviselő: E. Skriwan, Bécs, IX., Mülnergasse. 3.

Nagybani raktár Budapesten, Török Józsefnél.

IRODALOM.

Az «Ország-Világ» ujéve. Az új esztendővel XXI-ik évfolyamába lép Magyarország legelterjedtebb és legdiszesebb képes hetilapja: az «Ország-Világ». Az új esztendő, mely egyáltalán bevezetője a XX. századnak, (? talán csak átmenet a XX. századra. Szerk.) régi, törhetetlen munkakönyvben találja azt az írói gárdát, mely már annyi kedves órát szerzett az «Ország-Világ» révén az olvasóközönségnek. A főszerkesztő dr. Várady Antal vezetésével kiváló íróink egész sora fogja szolgálni az új esztendőben is az «Ország-Világ»-ot és a szerkesztőség el fog követni mindent, hogy művészi kivitelű és aktuális képeivel változatossá, — elevenné tegye a lap tartalmát. Ezért is a ki hátról-hétre friss képekkel és diszített szórakoztató közeményekkel, versekkel, novellákkal teli ujságot akar kapni, az fizessen elő az «Ország-Világ»-ra, melynek előfizetési ára oly kis összegben van megállapítva, hogy minden család anyagi megerősítés nélkül megszerezheti magának ezt a gyönyörűséget. E mellett az «Ország-Világ» számos meglepetéssel kedveskedik olvasóinak. Kéthetenként zeneszámokat közöl, van állandó regnymelléklete, cikkek között a divat köréből, karácsonyra pedig diszes kiállítású almanachot ad ingyen. A ki most az «Ország-Világ»-ra előfizet, az almanachot azonnal megkapja. Az «Ország-Világ» előfizetési ára félévre 8 kor., negyedévre 4 korona. Mutatványszámokat a kiadóhivatal, mely Hold-utca 7. sz. a. van, kívánatra ingyen küld.

A legolcsóbb, legjobb s kizárólag gyakorlatias irányu gazdasági szaklapunk a Kassán megjelenő «Gyakorlati Mezőgazda.» Ajánljuk e lapot gazdaközönségünk figyelmébe annál is inkább, mert annak szerkesztése két ismert nevű gazdasági szakírónak: Kovácsy Béla gazd. tan. igazgatónak s Gerlőczy Géza gazd. int. tanárnak kezében van, s így az olvasóközönség teljes garanciát nyerhet arra nézve, hogy ezen — immár 24-ik évfolyamában lévő — szaklapban igyekei kielégítést találjanak. — Előfizetési ára: egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyed évre 2 korona.

Egy szabó szomorú pillanatai.

Bizonyos, hogy vannak oly foglalkozások, melyek bizonyos betegségeket okoznak. Gyakran hallottunk már szabóktól, kik heves csipőfájdalmaktól és oldalszurástól sokat szenvedtek s e bajokat a folytonos ülés, a levegő és mozgás hiánya által létrejött vérszegénység okozta. Heves főfájás, csipőfájdalom, oldalszurás, emésztési zavarok, az étvágy és alom hiánya szokott a vérszegénység következménye lenni. Ilyen esetben haladék nélkül alkalmazni kell oly gyógyszert, mely a vért újra helyreállítja s miután a Pink-pilulának ezen a téren kitűnő eredménye van, azt kell használni s követni kell a Luisier Auguste evionnazi (Valais) szabó példáját:

— Regóta rettenetes csipőfájdalmaktól szenvedtem — írja levelében — s ez által semmi munkát se végezhettem. Elvesztettem álmod s étvágyam, erőm elhagyott, heves főfájás és gyakori erős szivdobogás gyötört. Már remény nélkül kezdtem a nekem ajánlott Pink-pilulákat használni s oly szerencsés voltam, hogy erőmet visszatérni s szenvedéseimet megszünti éreztem. Ujra munkához láthattam s most fáradság nélkül dolgozom.

A Pink-pilula tagadhatatlan erővel, hogy a vért megerősítve helyreállítja, az idegeket erősíti s hatása van minden betegségnél, mind a férfinnél, mind a nőnél, mely a vér gyengeségétől ered, mint például: a sárgaságtól, a reumától, idegbetegségeknél, főfájásnál, csipőfájásnál.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-tárában, **Budapest, Király-utca 12.**

KÖZGAZDASÁG.

Minő szabályokat kövessünk új gyümölcsösök létesítésénél?

Bár a gyümölcsösök létesítésének szabályai ugy a szaklapokban, mint speciális szak-könyvekben nem egyszer voltak már ismertetve, mégis minduntalan találkozunk olyanokkal, kik a gyümölcsösök létesítésénél még a legelemibb ismereteket sem bírják, s ennél fogva a legszükségesebbeket is figyelmen kívül hagyják. Éppen ezért nem vélünk felesleges munkát teljesíteni akkor, midőn alábbiakban közlésezzük rövid kivonatban azon szabályokat, melyek egy új gyümölcsös létesítésénél utmutatóul szolgálhatnak.

A gyümölcsös hasznavehetőségének egyik legelső kelléke a jó fekvés. Jónak mondják ezt akkor, ha a gyümölcsös észak felől hegyektől védve dél felé lejt vagy ha nyugotról kelet felé húzódik.

Az insolatio, a napnak való kitettség lényeges szerepet játszik a hely megválasztásában s azt mondhatjuk, hogy minél kedvezőbb az, annál jobb, szebb és több gyümölcsöt termelhetünk. A magasán fekvő viharoknak ki nem tett szabad terek, hol a levegőnek szabad mozgása van, nagyon kedveznek a gyümölcsösnek, amennyiben a tavaszi fagy nem oly gyakori, mig ellenben ennek ellenkezőjét találjuk.

A jó fekvés mellett nem kevésbé fontos a gyümölcsösnek talaja is. Termékenyen agyag, szikes, vadvizes és tőzegtalajok gyümölcsösnek nem valók; ellenben a középkötöttességű márgás talajok kitűnnek. Az ilyen talajt ősszel jó

mélyen meg kell forgatni, a télen át érdes rögökben bagyni s a beültetéshez csak tavasszal hozzá fogni, midőn a föld fagy már teljesen kiengedett s a fak már fakadni kezdenek. Az ültetéshez szükségelendő cseméték, melyek még ősszel szedettek ki, az ültetés előtt a gyökérnél visszavágandók s egy-két napra állott vízbe helyezendők, hogy a gyökerek vizet szívhasznának magukba. A gyökerekre a vízből való kivétel után porhanyós földet szórunk úgy, hogy a gyökerek közötti minden hézagot betöltsön, mert ellenkező esetben a gyökér könnyen megpenészedhetik. Ily előkészületek után a fát a gödörben teljesen betemetve, jól megöntözzük s felül a tövet pozdorjával vagy aprószalmas trágyával befedjük.

A fa törzséről az oldalhajtasokat levagdosni nem szabad mert minél több hajtas marad meg, annál több level fejlődik s így a fa annál erőteljesebb lesz. Ha ellenben a fa hibás, megrongált részekkel bírva, azokat le kell vágatni.

Arra is ügyelni kell, hogy a sebzett részek gondos ápolásban részesüljenek e célra szolgál a viasz, vagy pedig a marhatrágya, agyagföld és hamuból álló keverék, melyvel a seb bekenendő és nyirkos szalmával bekenendő.

Az elültetéstől számított harmadik-negyedik esztendőben célszerű lesz már a trágyázásról is gondoskodni, melyet vagy komposzt vagy műtrágyák segítségével eszközölünk. Végrehajtási idejéről legalkalmasabb a tél kezdete, midőn is a fa alja megporhanyítjuk, trágyát a porhanyóra elkészített földre szórjuk s azzal összekeverjük. A foszforsav tartalmú trágyák, nevezetesen a szuperfoszfát, a mely a gyümölcs-képződésre van igen jó hatással, ősszel alkalmazandó, ellenben a chilisátróm a mely a fa képződését segíti elő nagy mértékben, tavasszal szórandó ki.

Budapesti gabonatözsde.

január 2.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilo	Ar 100 klg.		kilo	100 kilogramm ára	
		frtől	frtől		frtől	frtől
Bánsági	76	7.55	7.65	80	08.20	08.20
"	77	7.65	7.75	81	08.30	08.25
"	78	07.75	08.95	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.90	08.05	—	08.20	08.20
"	76	7.55	7.65	80	08.30	08.25
"	77	8.65	7.75	81	—	—
"	78	08.75	08.95	82	08.20	08.15
"	79	08.90	08.05	—	—	2.0
Pestvidéki	79	7.50	7.60	80	08.15	—
"	76	7.60	7.70	81	08.25	00.15
"	78	7.80	8.90	82	8.15	— 20
"	79	07.85	— 08.00	—	8.25	—
Bácskai	76	7.55	07.60	80	00.	— 00.
"	77	7.60	7.70	81	00.00	— 00.
"	78	8.80	08.9	82	—	— 00.
Északmag	79	8.85	08.00	—	—	—
"	75	8.70	8.85	80	—	—
"	79	0.85	8.95	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arklógram	
Rozs elsőrendű	uj 70-72	6.20	6.30
" másodrendű	—	6.05	6.15
Árpa takarmánynak	60-62	5.70	6.8
" égetni való	62-64	5.45	5.55
" serfőzdei	64-66	6.25	9.50
Zab	39-41	5.35	5.45
Tengeri bánsági	uj	4.60	4.85
" más nemű	—	0.00	0.00
Repce bánsági	—	11.50	12.25
Köles	—	5.30	5.80

Sertés vásár.

Kőbányai sertéspiacz. január 2. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (parókint 400 kgm felüli 40-41 kr. Közép p. kint 300-400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fialat közép (páronként 251-320 kg. 42-43 kr. Fialat könnyű páronként 250 kg. sulyban 43 1/2-44 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 41 1/2-42 krig.

Sertéslétszám: 1899. évi decz. hó 30 napján volt készlet 23969 darab, jan. 1 felhajtott 1025 drb. 1900 jan. 1-en elszállított 444 db. 2-ára maradt 24550 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából december 11-től kezdve

Női ruhaszöveteket,

mosó velezeket,

Atlas-Satin és batistokat,

Szönyegeket, függönyöket

tetemesen leszállított áron árusítunk el.

7 mtr Loden szövet . . .	1	frt 19 kr.
7 " Divat szövet . . .	1	" 90 "
7 " sima divat szövet . . .	2	" 20 "
5 " 120 c/m. Divat szövet	2	" 50 "
5 " 120 " női ruhaszövet	3	" — "
5 " 120 " " " " "	3	" 50 "

a j á n d é k u l

legjobban ajánlhatók.

SZABÓ LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsater.

Értesítés.

V. b. **Hollay Miklós** budapesti kereskedő

csődtömegét megvettem

és azt még e hó 15-ikéig kiárusítom.

És pedig:

Női, Férfi és Gyermekek czipők.

Férfi gallér és kézelő 10 kr.

Férfi ingek

óriási választékban 80 krtól.

Nyakkendők feltűnő olcsón. Menyasszonyi és béli ruhára valók 2 forinttól. Kitűnő minőségű és finom férfi és női keztyűk és esernyők. Miederek 45 krtól.

Székely Jenő

főtér,

Biedermann palota alatt.

3519 eln.
1899

Pályázati hirdetés.

A debreczeni Timár utcai **óvónői állásra**, mely állás **évi 500 frt.** készpénz fizetés, természetbeni lakás s 12 m. tűzifa javadalmazással van összekötve: ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

Ennélfogva felhivatnak mindazon törvényes képesítéssel bíró óvónők, kik az állást elnyerni óhajtják, hogy képesítőoklevéllel s eddigi működésüket igazoló okmányaikkal kellőleg felszerelt kérvényüket **1900 évi Január hó 22-ig** alantirt községi iskolaszéki elnökhöz annyival inkább adják be, mert az elkesve beérkezendő kérvények figyelmen kívül hagyatnak.

Megjegyeztetik, hogy a megválasztandó óvónőt az iskolaszéknek jogában lesz a városban levő más óvodába, ha a közszolgálat úgy kívánja, áthelyezni. Debreczen, 1899. Deczember hó.

Simonffy Imre,

királyi ténácsos, polgármester,
iskolaszéki elnök.

POLGÁR SÁNDOR

egyelem. gyakorlott orvosi
mű- és kötszerész

BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körut 50. sz.

Ajánlja dusan felszerelt
raktárát saját gyártmányu
orvos-, sebészi és beteg-
ápolási tárgyakra.

Saját találmányu, m. kir.
szabadalmaz. Polgár-féle
sérvkötő,

haszkötő, görcsér elleni
gummiharisnya, ortho-
paediai készülékek, mű-
lábak s kezek stb.

Valódi francia különle-
gességek F. Berguerand
fils párisi gyárából.

Részletes képes ír-
jegyzék ingyen és bér-
mentve.

Utánzás ellen védve 1892. sz. a.

Alkalmi bevásárlás!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közön-
séget, hogy a

Besenczky Kálmán-féle

nőidivat, vászon és rövid-áru üzletet

megvettem és a mai naptól a **gyári árnál**
is olcsóbban árusítom el.

Tisztelettel

Kiss Lajos.

Alkalmi bevásárlás!

Huzás már holnap!!

100.000 korona érték

5 egyenként 20.000 korona érték

20 % levonásával készpénzben
kétségtől legszébb és legzélsebb

UJÉVI AJÁNDÉK

mely a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára rendezett
nagy jótékonyági sorsjátéknak

egyetlen sorsjeggyel nyerhető
csak 1 koronaért.

Minden egyes sorsjegy mind a **6** huzáson utánfizetés nélkül játszik.
s így egy sorsjeggyel mind a **6** főnyeremény megnyerhető

200.000 korona összértékben.

Első huzás visszavonhatatlanul már holnap.